

4

DE

PRINCIPIO PHILOSOPHIAE PRACTICAE

DISSERTATIO

QUAM

VENIA AMPL. ORD. PHILOS. UPSAL.

P. P.

MAG. PETR. DAN. AMAD. ATTERBOM

PHILOS. THEOR. ET PRACT. ADJUNCTUS
REG. SOC. SCIENT. ET LITT. H. GOTHOE. MEMBR.

ET

CAROLUS JARCHOW

OSTROGOTHII.

IN AUDIT. GUST. DIE XIII JUN. MDCCCXXVII.

H. P. M. S.

P. I.

U P S A L I A E

EXCUDEBANT REGIAE ACADEMIAE TYPOGRAPHI.

9

1504. A. M. 1504. 1504. 1504.

1504. 1504. 1504. 1504. 1504.
1504. 1504. 1504. 1504. 1504.
1504. 1504. 1504. 1504. 1504.

1504.

1504. 1504. 1504.

1504. 1504. 1504.

1504. 1504. 1504. 1504. 1504.

1504. 1504. 1504.

1504. 1504. 1504.

1504. 1504. 1504. 1504. 1504.

DE
PRINCIPIO PHILOSOPHIAE PRACTICAE.

§. I.

Philosophiam practicam a theoreticâ qui primum diviserunt antiqui sapientiae doctores, certo certius distinctionem, non disiunctionem decreverunt; neque in animum potuerunt inducere, quin per rationem ipsam philosophandi ubivis indicarent, in utrâque parte, ut essentiam eandem, sic eandem semper Philosophiam adesse. Si enim essentia illa duplē videtur complecti sensum, unum, qui materiem respicit cognitionis, alterum, qui animum respicit cognoscentis: priorem, obiectivum, habes in Veritate ipsa; posteriorem, subiectivum, in eo habes amore, qui in quâcumque scientiae philosophicae specie idem Summi Veri, Pulcri et Boni studium ardentissimum est: utrobique igitur eandem habes internam scientiae indolem, unam, individuam, totam. Nos vero finem liberalioris cuiuslibet cognitionis in eo ponimus, nt e merâ scientiâ semet in sapientiam convertat: illa enim saepissime solam colit facultatem cognitionis; haec sine cultu totius mentis nulla est, ideoque et facultatem sensus et appetitus ita temperat, ut aperte sit fatendum, omnem emendationem intellectus absque emendatione voluntatis vanam esse et futilem. Par autem Sapientiae titulo est nulla, nisi

plena et perfecta, rerum divinarum humanarumque peritia. Quamobrem ii, qui viribus ingenii humani primum distribuerunt limitatiorem cognitionis provinciam, nostro quidem iudicio hanc sibi vindicaverunt gloriam, quod sub peculiari, quam disciplinae philosophicae addixerunt, appellatione verissimam simul ac brevissimam posteris tradiderunt Philosophiae definitionem. Ipsa scilicet vi vocis *Philosophia* significat, se praecipue eiusmodi vel praestare vel saltem intendere scientiam, quae p[ro]ae ceteris omnibus exhibeat studium sapientiae quā tale, vel studiu[m] sapientiae per se, — sapientiae purae, primitivae, rationes rerum aeternas (i. e. absolute internas) possidentis. Haec autem nec re, nec notione usquam exsisteret, ni per se proprium esset entis cuiusdam absolute substantialis attributum: est igitur *Philosophia* studium entis realissimi, quod ad exemplar sui cuncta sapienda excogitaverit et per universum rerum ordinem disposuerit. Hinc omne studiu[m] sapientiae necessario aut est aut evadet studiu[m] *Ideae*, quam modis infinite variis sistit sistema Universi expressam. Quod si forma *Ideae* generalissima, sive Universum, sistema est ex uno principio progrediens inque hoc idem rediens, necesse est etiam studiu[m] *Ideae* ipsum esse systematicum, i. e. viā et ratione institutum et corroboratum. Quamquam igitur omne studiu[m] vere philosophicum ab inspiratione amoris purissimi dicit exorsum, eoque amore numquam non incenditur et sufflatur: nihilo tamen minus per dialecticam adprehensionum notionumque explicationem progrediatur oportet; si eam contingere volet metam, ut clare ac distinete, quantum plurimum possit, mens nostra Mente[m] systematis Universi percipiat.

§. II.

Studium vero sapientiae systematicum, etsi genere speculativum (h. e. Mentem Universi in Intellectu, tamquam in speculo, intuens), tamen non perceptione sola, non passivo intuitu opus suum absolvit. In primâ, quam refert imago speculi, proprietate Ideae reflexae, iam exhibetur copula perceptionis et actionis, seu copula illa fundamentalis, quam vitam adpellamus; ideoque aut nullâ mente Idea capi potest, aut mente synthesin aequam intellectus et actus participante. Quapropter si Philosophia suam non fecerit copulae laudatae naturam, manca est et praeceps ruit quaevis disciplinae philosophicae institutio. Ut enim omnis ratio sine effectu inefficax: sic et omnis contemplatio sine actione infruituosa. Studium ergo sapientiae mere contemplativum, haud amplius esset quam dimidia quasi pars operis propositi; quod idem consequenter etiam in ipsam scientiam, confuse praemeditatam, necessario recideret. An meditatio philosophica vera sit intellectu, nec ne, pendet ab eo, an actu vel effectu vera sit, nec ne; hic scilicet est intellectus ipse, sed intellectus re vel facto veritatem suam efficiens. Atque heic mysterium tangimus principii, cui omnis innititur Philosophiae vere speculativae doctrina. Quod, nisi rite perspexerit reflexio philosophans, instinctu quidem unam sui partem plus contemplationi, alteram plus actioni adsignat, et proportione meditationis praevalente primam ut contemplativam (theoreticam), secundam ut activam (practicam) definit; nexus vero modumque, quo in contemplatione activum, in actione contemplativum characterem conservet, aut omnino male interpretatur, aut tantummodo divinatione praesentit

magis minusve obscurā. Quoniam tamen ad universam intentiū emendationem, ad perfectum sapientiae studium, nil gravioris momenti esse censemus, quam ut plena et distincta de hoc nexu concipiatur notio: hunc nobis in opellā praesenti sumsimus explicandum, ut quadamtenus pateat, qualis ex nostrā philosophandi speculā philosophia in primis ethica et politica sit proditura. Viam atque modum commonstrare conabimur, quibus principium idem, quod generatim principium Philosophiae Universae constituit, speciatim in principium Philosophiae Practicae transeat. Nexus igitur istum principiorum vividum, absolutum, a copulā utriusque internā et immanenti, eo persequemur, donec ad applicationem per ventum sit illam, per quam scientia, in sapientiam conversa, spiritum intelligentem edoceat, in actu et facto positum esse omnis tuu virtutis, tum cognitionis fundamentum. Talia edocutus, spiritus idem philosophans, qui in contemplatione Naturae (certo saltē respectu) se rebus, in contemplatione Intelligentiae sibi res submiserat, in contemplatione Virtutis libenter didicerit, et se et res, ex nisu sanctissimi amoris, Deo sine ullā exceptione submittere. Haec autem submissio, ubi voluntas, Deo dedicata, verā fruictur libertate, tenorem activae, quae exinde oritur, vitae requirit sibi consentaneum; atque ille per leges praeparatur, per mores efficitur, per civitatem perficitur, per religionem ad Ideam Universi absolute personalem religatur. Nam si contemplationem quasi naturale quoddam pabulum ingeniorum severiorum consideremus, ad id tamen praecipue intellectus contemplando emendatur verumque cognoscitur, ut Bonum a Malo, realitatem Divini a realitate Nihili, firmo ubique iudicio dis-

cernamus. Quapropter summa cum Ethices, tum Politices illuc spectat, ut Ideas Divinae exsistentiam, quam in Naturâ fundamentalē, in Intellectu idealem, in Arte symbolicam veneramur, eandem formae Moralitatis Civitatisque absolute substantialem praestent. Quia porro nullum habet Philosophia organum cognoscendi, praeter Reflexionem: necessario haec etiam in regione practicâ dialecticum erit instrumentum, cuius ope indefessâ principium scientiae sit explorandum.

§. III.

Sed constat inter omnes, qui modo ullam meditationum philosophicarum notitiam proflentur, Reflexionem, simul ac in se dialectico modo fuerit conversa, sibi non unâ tantum sub specie obvenire. Ac primum quidem et frequentissimum, in quo sese exserit facultas cogitationis, genus reflectendi est illud, quod sensuale dicunt, quia plerumque tenaciter habet persuasum, se veritatem suam qualemcumque, maximâ saltem ex parte, impressionibus sensuum debere. Atqui sensu absolute uno, eoque interno, omnes determinantur sensus, dum sibi externas impressiones pati videntur; sunt enim hae ipsae nil, nisi sensus interni representationes, in tempus spatiumque projectae. Habent igitur realitatem non in se, sed in copula vitæ generali, quâ sensus istius fiunt participes; is vero sensus, quamquam et ipse sine vi copulae eiusdem prorsus in nihilum evanesceret, illis tamen comparatus habet realitatem in se, quia est propior et plenior Mentis Universi enuntiatio. Quidquid valent omnes sensus et modificationes sensuum, id per illum unum valent; deque eius certitudine tota pendet certitudo phaenomenorum. Ille igitur sensus tam;

diu immediatâ pollet realitate, quamdiu in conscientiâ eius nulla inter ipsum et modificationes suas dissensio fuerit ex-suscitata. Nam ante hanc dissensionem obortam tacent omnes istae quaestiones molestae, quae posthac et de fallaciis seu il-lusionibus oriuntur, et de veritate eiusque iudiciis; neque ar-gumentis opus est, quibus haec exponantur et probentur. Sensum itaque illum, quoad conservet innocentiam simplicitatis sibi propriae, ecquis neget, in hac tam tranquillâ animi temperaturâ et Verum et Verum Veri, seu Divinum, tenere? Intuitu fruatur, qui, etiam si non sui distincte conscius, tamen intuitus est realem obiectum suorum essentiam adprehendens: adprehensio autem realitatis, intuitu sensuali fundata et firma-ta, fides est; vel potius primus fidei gradus et statio quasi praeparatoria. Non autem sic existimandum, Fidem in ge-nere, quamvis heic ut primus modo et quasi infimus gradus cognitionis compareat, esse ubiquâque tam arctis limitibus circuimscriptam. Per se, etiam ultimus et suminus gradus cognitionis est; quippe est agnitus mentis intima et omnia discrimina reflexionis praecedens, esse veritatem absolutam, eamque, in mundo reali pariter ac intelligibili, non nisi per factum divinum revelatam. Omnis existentia plus quam apparet se ipsa ponit in mente nostrâ, idque ante quodlibet momentum reflexionis, aeterno quodam actu; cuius actus perceptioni immediatae et substantiali, fidei no-men iustissime Philosophia tribuit. Quae quum ita sint, non est quod miremur, primum etiam illum fidei vel fiduciae gradum, quamvis cognitionem habeat admodum imperfectam, verae tamen scientiae proxime esse finitimum. Hinc non po-test quin pracepta Ethices, Historiae, Religionis, quatenus ei

videantur consentanea veritati sibi velut innatae, persuasione amplectatur ingenua ac prorsus omnino infantili; tamquam res exploratissimas auctoritateque propriâ venerabiles, quae nullumquam dubitationi ansam praebere possint. Hactenus igitur merito sensus quem supra diximus, Sensus adpelletur Communis; quia communis est omnium hominum non aut via, aut doctrinâ perversorum, eorumque revera commune bonum est. Silentibus etenim quibuscumque desideriis philosophice meditandi, certâ gaudet rerum ratione; eamque non ante disperdit, quam coeperit ea se opinione imbuere, ut ipsum se, quâ talem, etiam sub formâ cogitationis ad quaestiones reflexionis philosophantibus respondere posse autuinerit, quasi inde firma persuasio Veri uiusdem absoluti virginitatis exoritura. Est quidem Sensus Communis tum etiam, quum in eo nisus reflectandi praevaluerit, indagationi Veritatis magnopere fructuosus; ex ea scilicet reflectendi statione, quae provincia est vitae communiter practicae observationumque empiricarum, ingenioque eius, donec modeste vires suas consulat, proprie adaptata. At moliminiibus frustratis suam ipsa spem ludificat, si realitatem absolutam, quam presentit animi quedam inductio cuique menti sanae ingenerata, non intra praesensionem illam complecti velit, sed extra: quum tamen intra iamdudum latet ea, quam querit, realitas; latet scilicet in fide, — quae, si ex praesensione emersura est in perspicaciam, sedulam quidem requirit explicatoris reflexionis curam, sed nihilominus in se omnis scientiae ut originem, sic finem recondit. In extirctionem iam evagans doctrinae ratiocinantis, tantum abest ut Sensus ille, proprio Marte, imaginem Veritatis, sive theoreticae sive practicae, effingat

archetypo notionis consimilem, ut potius reapse nil aliud; quam experimenta singula singulis addat, aetatisque historicae, in' quā pro die viget, commenta quaevis vulgaria in unam quasi molem congerat, farraginem miscens opinionum tralaticiarum magis minusve prolixam. Quibus in unum qualitercumque compulsiis, et (quod maxime doleas) in unitatem redactis notionis fictitiae pariter ac imperiosae, mirifice sibi placet, beneque se habet, donec rursus invaluerit, haudquaquam penitus suppressa, profundius perscrutandi necessitas, subtiliorē, simul et universaliorē, liberioremque praeципue, efflagitans reflexionis indolem. Nam haeret reflexio sensualis singularitati rerum quasi funditus immersa; ideoque Copulae, quā solā sunt et constant, nullo modo notionem habet adaequatam. Quamobrem omnis istiusmodi ratiocinatio, quā talis, aut in nisum exit philosophandi omnino laevum, aut in superstitionis factorum dogmatumque traditorum cultum, eunque saepissime tum cavillationibus fastidiosis, tum etiam vociferatione furiosa in philosophos universamque philosophiam efferatum. Huc omnes referimus legum rationumque dialecticarum spretores, qui, ut CICERO ait, "discum, quam philosophum audire malunt."

§. IV.

Copulae autem ratio, si tenebris iacet involuta, unde petas fundamentum verae alicui cognitioni? unde principium? — Huic fini ut inserviat, illa copula necessario erit Internum quoddam Rerum ita se habens, ut sit eo ipso, substantialiter, etiam Internum ipsum Reflexionis. Sine tali quādam unitate nusquam ad eam dignitatem, vel viam existendi evehi Copulam,

ut ad conscientiam perveniat sui, i. e. positionis; oppositionis et conciliationis subiecti obiectuumque, id sane nemo facile infitias iverit; ne is quidem, qui Copulam a nobis definitam, omnes rerum formas vivificantem, ambientem, tuentem, merum esse putet postulatum meratve hypothesis, systematis contexendi caussâ adseveratam. Sed nullâ conditione, per operationes Intellectus, qui ipse Universum ideale est, multiplicitas comprehendenderetur obiectum sub istâ lege ac specie Unitatis, quae cuilibet Adprehensioni, Iudicio, Conclusioni etc. revera inest, si aliena esset haec Unitas ab eâ, quae in reali Universo obiectivam exhibit functionum vitalium synthesis. Quâ in re qui a nobis dissentit, is hoc sustinet negotium, ut demonstret, quo pacto, dum copulam postulatam exploserit, synthesis illa in cognitionem confirmari possit, immo, quo pacto umquam cadat in entis ullius adprehensionem. Hoc autem quid erit aliud, nisi demonstrare posse rationalem naturam existere sine intellectu, qui omnia realia et idealia, in mutuis eorum relationibus, rata facit aut non rata; vel — quod idem est — rationem existere sine Ratione? Ea nempe animi facultas, quam Rationis nomine designamus, ita demum est ratio, si est forma sic constituta, ut ratio rerum universalis, h. e. Copula Ipsa, in illâ naturam suam tamquam rationabilem ipsa percipiat. Concedatur ergo, copulam rerum, formarumve Universi, per se esse quandam vitae repraesentantis et vitae repraesentatae identitatem, vel substantiam, utrâque sub specie, eandem. Ut vero notioni Identitatis heic non diutius immoremur, quum præsertim in praecedenti opusculo academico hanc materiem

copiosius ^{*)}) tractaverimus, in rem positam hoc solummodo duximus observandum, nos nomen idea inque Identitatis eiusmodi tantum Unitati tribuere, quae simul Dualitas est, scilicet unitas *sibi* et *secum*; vel unitas sibi obiectiva, et hinc per Diversitatem ipsam, sub formâ Totalitatis, in principium absolute unum rediens. Quisquis igitur nostram sententiam fecerit suam, dum nobiscum agnoverit, unam eandemque ideâlum et realium Copulam per cunctam rerum universitatem pronuntiari, ante omnia probe perspiciat discernatque diversas legum modorumque proprietates, quibus in singulo quovis syntheseos absolutae membro identica Idea Universi manifestatur. Quo enim minus claram quis sibi paraverit harum diversitatum notitiam, eo tortuosior exoritur confusio quaestionum reflexionis philosophantis, vel problematum in Philosophiâ solvendorum. In quâcumque Philosophiae regione quaeritur realis Ideae absolute Existentialia; qualis autem in quâque sit quaerenda, id per methodum dialecticam quaerendi exploretur necesse est. Qualis quaeritur, talis habebitur. Sic in speculazione Naturae quaeritur organica ^{**)} Existentialia (sine quâ nulla Physice); in speculazione Individui Intelligentis, theoreticam sui conscientiam

^{*)} Confer dissertationem *De genio et schemate Speculationis re ipsâ Philosophicae*; in primis paginas 22, 23, 24.

^{**)} Quod scilicet reverâ quaeritur in quâlibet regione Philosophiae, id est character totius regionis summus et dominans, per quem notio regionis distinctiva completur. Hunc igitur omnes modi quaestionis generalis, vel omnes quaestiones specialiores eo pertinentes, si non semper aperte, semper tamen tacite respiciunt. Character in Naturâ dominans, Organismus est; ad hunc perfecte effingendum tota Natura tendit, isque si non *actu*, attamen *potentia* ubique adest. Ubi actualiter adest, ibi est organismus

obtinentis, quaeritur libera Existentia (sine quâ nulla Metaphysice); in speculacione tandem Historiae, sive ordinis rerum summi, quo exponitur moralis et civilis et religiosus entium intelligentium character, quaeritur bona Existentia (sine quâ nulla Ethice). Neque imminente harum regionum primam definiens fundamentaliter realem, quippe quae conditio productiva est omnis Individuationis; secundam formaliter realem, quippe quae tota versatur in formâ Ideae quâ tali, eiusque, ab Individuatione usque ad plenam liberamque Conscientiam progradientis, est contemplatio; tertiam substantialiter realem, quippe quae, primae similis, at ex altiore vivendi potestate, tota activa et productiva est, — eoque, dum super basin realitatis naturalis realitatem sistit spiritualem, imaginem sistit Ideae ab omni parte consummatam. Actus ille positive existentialis, per quem ens sui concium etiam est ens concium omnium, exsurgit e primâ regione per individualiter Esse in secundam, tum ex hac per individualiter Inteligere in tertiam; heic vero per individualiter Agere adipiscitur personalitatem i. e. existentiam absolutâ positione concretam. Nisus producendi, quum heic supremum vividae potestatis gradum adscendit, ibique nec tantum naturaliter neque tantum intellectualiter agit, sed spiritualiter (i. e. integrâ mentis vi et efficaciâ), iam Voluntatem, arcanum Divini ipsissimum, per spontaneam actionum seriem recludit, di-

---

individuatus, determinate evolutus; ubi potentialiter adest, ibi est organismus praeparatus vel suam ipse plenam evolutionem praeparans. Quamobrem etiam in eo Naturae stadio, quod anorganicum dicitur, omnes, quas movet Physice speculativa, quaestiones nil tangunt nisi conditiones Organismi; involucra, in quibus iam latet organismi vis ac intentio.

vini fontis, quantum capere potest humanitas, sapore perin-
nenti imbutam. Harum porro actionum ultimus est finis, non
ut fiat voluntas hominis, quae per se, quam talis, vana prouersus
umbra est, sed ut per hominem fiat voluntas Dei, vel enun-
tietur Ideae Divinae substantialitas absolute concreta. At-
que haec enuntiatio, quae cernitur in omnium morum artium-
que illuc spectantium concentu, per ethicum illum perficitur
complexum personarum, quem Civitatis nomine insignitus.
Dum ergo Philosophia Naturae potissimum circa entia Sensus,
Philosophia Intelligentiae potissimum circa entia Rationis ver-
satur, Philosophia Voluntatis maximam vim suam ad entia
Actionis explicanda intendit. Et ut tribus regionibus Reflexio-
nis, — quarum in prima Adprehensio, in secunda Cogita-
tio, in tertia Voluntas praevalet, — hae tres regiones Philoso-
phiae respondere videntur: sic prima Philosophiae species,
quae sensualis potissimum intuitus veritatibus operam impendit,
habitum consequenter gerit Realismi vel Individualismi Organicis;
secunda, quae in intellectualis intuitus veritatibus praecipue
est occupata, Rationalismi vel Idealismi Transcendentalis pree-
se fert vultum; tertia, quae summam rerum detulit ad nervos
ipsos personalitatis, intuitusque est spiritualis ex Voluntate cum
immortali visus acie emicauis, opere consummato iam opposi-
torum ante conflictantium conciliatrix, Spiritualismus seu Idea-
lismus Absolutus iure salutetur.

§. V.

Atque hic Idealismus, qui, quum character sit Philoso-
phiae proprius atque intimus, in genere consideratus philo-
sophiam universam regit et vivificat, specialiter est character
philosophiae activae; sive eiusmodi reflexionis philo-
sophicae, in quam Adprehendere, Cogitare, Velle, i. e. Sensus,

Ratio et Actio momenta unius eiusdemque actus existentialis constituant, quem ipsi agimus. Etenim, si fundatum aciemque verae cuiuslibet reflexionis in intuitu habemus, hoc tantum inter intuitum philosophiae activae et intuitum philosophiae cogitativa interest, quod hic modo abstracto, ille autem concreto intellectualis est; seu reflexio spiritus, cuncta vi personalitatis completâ percipientis et tractantis. Quare in activam praecipue valet philosophiae formam, quod et de Philosophia universim spectatâ haud inepte adfirmetur: eam esse omnium scientiarum, reverâ, maxime practicam. At in eadem disciplinae philosophicae regione simul perspicitur, Veritatem absolutam, quae in praecedentibus (vel ut Anima Mundi, vel ut Essentia Rationis) conceptu tenebatur plus minusve abstracto, non nisi per personalem sui manifestationem, h. e. per revelationem sensu proprio, posse menti nostrae concreto modo communicari. Itaque in sequentibus monstrare conabimur, cum philosophia in genere, tum practicam praecipue, actui existentiali revelantis se Mentis Divinae originem suam veritatemque omnem debere. Quod principium quum iam indigitaverimus, operam nostram qualcumque in id navabimus, ut perspicue determinetur ampliusque eruatur, qualis ex illo ethica et politica rerum speculatio sit derivanda. Finem philosophiae contemplative, si mens humana, aut sensuum fallaciis aut notionum inanum argutiis illusa, genuinam atque insitam obfuscaverit Ideam Absoluti rectamque amiserit mentis Divinae agnitionem, eum esse contendimus, ut hanc per plenam firmamque scientiam recuperet, fidesque amissa revertat de sophismatis quibusvis triumphans; ex fide animi innocentis in fidem animi sapientis, per vim Cognitionis, erecta. Quoniam igitur in hac fide (Fides autem, vel fiducia, est Veritas experta) etiam reddit Sensus, qui Verum illud, quod antea tenebat instinctu, iam

plenâ tenet virium conscientiâ: tanto magis opus est, ut in activâ philosophiâ moralē civilemque Ideae Divinae imaginem dignam se efficiat. Atqui instrumentum Philosophia habet nullum, praeter Reflexionem; et ideo actus reflexionis continuus, seu Intellectus quâ talis, propriam sibi instituit disciplinae philosophicae provinciam, quae tamen reapse ceteras omnes comprehendit et tuetur. Dialectica haec est, sive Logica speculativa, quae in distinguendo, explicando, construendo versatur, sed ita, ut omnis ejus constructio ubiquâque identitatem exprimat universam rerum et notionum, seu Idearum in Universo manifestatae. Quapropter, ne imaginem facimus dissimilem discoloremve Ideae, perquisitione dialecticâ eam regionem reflexionis, quae sensuali opposita (abstracte) rationalis est, investigabimus; ut caussas forte indicemus, cur nec in hâc sphaera reflexionis principium stabile vividumque ullâ conditione inveniri possit. Id autem iamnunc presumere licet, Reflexionem, quoniam in hâc regione quam maxime reflexio quâ talis est, seu mera idealium ad realia relatio, in hâc eâdem regione quam maxime esse relativati, vanae veritatis umbrae, obnoxiam *). Certe superiori reflexione empiricâ dignitatem haud iniuriâ reflexio rationalis tenere existimetur, tum propter maiores et subtiliores, quas expromit, vires cogitandi, tum praeципue propter nisum quedam tendentem ad liberum suique omnino consciuniversi conspectum. At semet ipsâ freta, et proinde sibi re-

---

*) Dialecticâ scilicet commonstratur, omnem idealitatem, quâ realitati opposita est, eatenus tantummodo esse veram, quatenus est huiusc realitatis negatio. Positio Absoluti utriusque quidem Copulae membro, non minus reali, quam ideali inest; quoniam illo membro repraesentatur et essentia fundamentalis Ide-

licta, id vulgo respicit, ut ex formâ exinanitâ Intelligentiae abstrusaæ eliciat realitatem quandam positivam, i. e. veritatem quandam absolutam, et ad typum formae istius, notione aliquâ relativâ summatis expressae, ordinem rerum divinarum humanaarumque emendet, corrigat, vel potissimie a priori (ut dicitur) refingat. Hac igitur viâ non potest quin abeat tota in argutias omnis realitatis expertes, nugasque tricetur, tricisque superbiat, et, licet arrogantiam Sensus Communis perversi bellatura, ipsa in docendo adhibeat pompam ostentationis longe arrogantioris. Qui autem tale quid ipsi genio Philosophiae

æ Divinae et primus Eius in formas revelationis suse transitus. At pro unicâ potestate positionis prima illa potestas haberi nequit, hanc ipsam ob causam, quia solummodo fundamentalis est et prima; apparentia igitur multifaria, quâ realitas ista se tamquam unice realem ponere videtur, per oppositionem praeponderantem potestatis idealis ad nihilum redigitur. Haec autem, quae momento multiplicitatis quâ talis exsuperantium unitatis quâ talis opponit, dum ita membro Copulae subjectivo dignitatem superioris cuiusdam realitatis vindicat, hoc tamen reverâ non adsequitur, nisi per negationem inferioris; essetque ipsa nil nisi mera negatio, i. e. relationum suarum relativitas in gyrum se ipsa sempernum circumvehens: ni per tertiam vitae potestatem, quae negatio est et positionis negatae et negantis, eo que ipso affirmatio realitatis absolute positivae ubiquâque praesentis, Idea Absoluti hunc circulum in mente nostrâ tolleret, ibique, quemadmodum et in universâ rerum naturâ, substantiam suam ut subjectivo seque ac obiectivo sensu veram revelaret. Quod quidem per potestatem spiritualem seu ethicam efficitur. Haec circulum dissolvens Aeterni positio, subjecto-obiectivitatem sistens absolute obiectivam, est Actus ille Existentialis, de quo supra sumus locuti; actus Ideæ, qui in Fide (cum innocentiae tum sapientiae) omne Verum pariter est et efficit.

opprobrant, cautiū agerent, si faciem saeculi praeſentis circumſpectius contuerentur. Nam nullis ausis enixius favet hoc saeculum, quam conamini cuivis, statum rerum moralem, civilēm, religiosum, quoad fieri possit, usque ex ovo, vel e ratione reformantis cuiusque individui, innovandi. Quem autem habuerint quemve habitura sint haec experimenta exitum, id spiritus nostri aevi familiaris, spiritus egoismi, quotidie magis magisque ferox, satis superque testatur. Vera philosophia Juris, Morum, Civitatis, sicut non mere formalem (quae ceterum nullibi extra regnum abstractionis exſiſtit), sed ſubſtantialem quaerit Veritatem, ſic etiam id inprimis ſibi ſtatuit, principium Veri, ſeu ſubſtantiae formaeque identitatem, aut nusquam cognitioni ulli ſe communicare, aut ex ideā obiecti cognoscendi effulgere. Quod ſane non ita eſt interpretandum, quaſi paſſivam modo personam agat reflexio Veritatem contemplatura; ſed id magnopere curemus, ut notionem noſtrā ad ideam obiecti, non ideam obiecti ad notionem noſtrān accommodemus. Genuina philosophia theoretica ante omnia doceſt, Mente animantem Totius ſemet noſtrāe menti comunicare, per actum absolute eſſentialēm, quo cogitationi, ſub ſchematibus Rationis et Intellectus, eſſentiam Universi praemontrat. Genuina philosophia practica doceſt, eandem Mente, utpote mentem Dei, ideam idearum aeternam per actum absolute eſſentialēm, i. e. facto vel revelatione, exhibere; ideoque non ſolo Intellectu, non merā Cogitatione eſſe noſcendam, ſed Voluntate, Vitā, Amore — qui, ut abſoluta Libertatis et Necessitatis copula, et fundamen tum et complementum Voluntatis eſt. Huiusmodi ſcientia reverā eſt peritia Ideae; eaque eſt experientiae forma, omnium maxime ſublimis. Ad effectivam ergo philosophiam hāc ſolā viā aditus panditur.